

Henkilökohtainen budjetointi

Susanna Hintsala, Kehitysvammaliitto
16.4.2020

Henkilökohtainen budjetointi haastaa alan ajattelu- ja toimintatapoja

Puhumaan elämästä ei palveluista.

Kysymään, mitä henkilö haluaa elämässään saavuttaa?

Henkilökohtaisella budjetilla mahdollistetaan yksilöllinen elämä

- ◆ joustavuus
- ◆ omien voimavarojen ja taitojen hyödyntäminen ja panoksen antaminen yhteisölle
- ◆ jatkuva oppiminen, pienten kokeilujen ja pilottien tekeminen
- ◆ avoimuus ja selkeys
- ◆ luodaan oikeutus sopivaan tukeen ja apuun

Mitä tiedämme?

- ◆ Henkilökohtaisen budjetoinnin idea ei toteudu, jos kaikki raha ja resurssit sidotaan olemassa oleviin palveluihin.
- ◆ Palveluja tarvitsevat ihmiset hyvin harvoin jaksavat shoppailla palveluja markkinoilta. Tarvitaan tuettua päätöksentekoa.
- ◆ Lähityöntekijät saavat liian vähän tietoa tuki- ja palvelujärjestelmästä ja sen hyödyntämisestä.

Järjestelmäkeskeisestä ajattelutavasta itsemääräämistä tukevaan ajattelutapaan

Eistäminen

Sijoittaminen

Mukana olo

Kuva: Kaisu Isoviita, 2020, ARA

Järjestöjen rooli henkilökohtaisen budjetoinnin kehittämisessä Suomessa

- ◆ Tietopohjan kasvattaminen: tiedon kerääminen ihmisten kokemuksista, tarpeista ja odotuksista. Tiedon tuottaminen: mikä toimii ihmisten elämän näkökulmasta.
- ◆ Onnistumisen tarinoiden esille nostaminen
www.verneri.net
- ◆ Uusien palvelujen ja tukimuotojen kehittäminen sote-palvelujen tueksi
- ◆ Kehittämispilotit kuntien ja palvelujen tuottajien kanssa
- ◆ Kuulemisen ja yhteistoiminnan välineiden kehittäminen
- ◆ Tuetun päätöksenteon järjestelmän kehittäminen Suomeen
- ◆ Laatusuosituksien ja -kriteerit

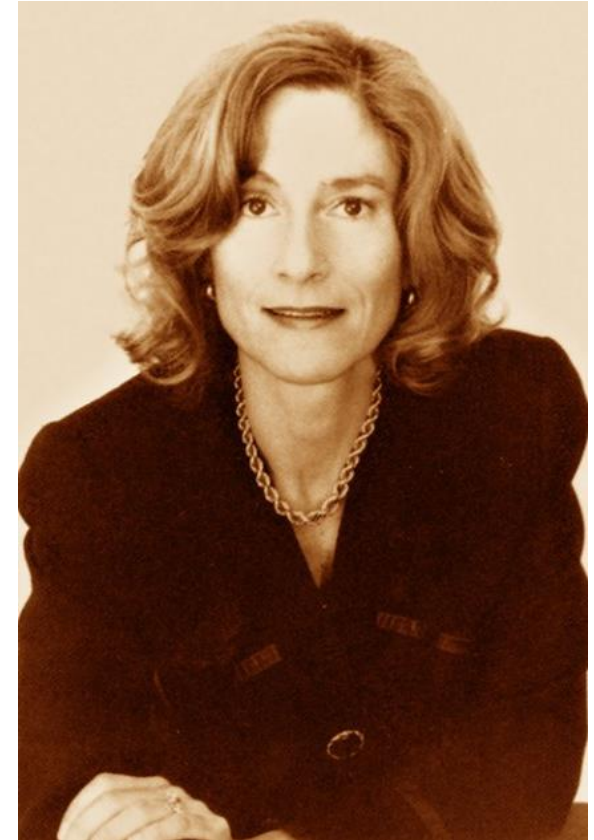
Henkilökohtainen budjetointi muuttaa palvelujen laatuksiteerit

- ◆ Palveluja tarkastellaan hyvinvointivaikutuksina ja asiakaskokemuksina.
- ◆ Palveluja tarkastellaan asiakkaan saavuttamina lopputuloksina.
- ◆ Lähtökohtana YK:n vammaisten ihmisten oikeuksien sopimuksen tavoitteet yhdenvertaisesta yhteiskunnasta.

Martha Nussbaumin toiminta- mahdollisuuksien teoria

- ◆ Kaikilla ihmisillä on yhtäläinen ihmisarvo ja oikeudet.
- ◆ Oikeudenmukainen yhteiskunta luo jokaiselle jäsenelleen mahdollisuuden elää ihmisarvoista elämää.

Yksilön toimintamahdollisuudet (capabilities)

- ◆ Yksilön toimintamahdollisuudet ovat Nussbaumin (2011, 20) mukaan kykyä saavuttaa arvokkaita oloiloja ja toimintoja.
- ◆ Toimintamahdollisuudet ovat samalla myös yhteiskunnan jäsenten perusoikeuksia.

Inhimilliset toimintamahdollisuudet (Nussbaum 2006)

1. Elämä (*Life*). Mahdollisuus elää normaalin mittainen elämä
2. Fyysinen terveys (*Bodily Health*). Terveys mukaan lukien suoja, ravinto ja terveydenhuolto
3. Fyysinen koskemattomuus (*Bodily Integrity*). Mahdollisuus liikkua paikasta toiseen, olla kokematta väkivaltaa, mahdollisuus seksuaalisuuteen.
4. Aistit, mielikuvitus ja ajattelu (*Senses, Imagination, and Thought*). Mahdollisuus käyttää näitä kykyjä kasvatuksen ja koulutuksen avulla.
5. Tunteet (emotions). Mahdollisuus kiintyä ihmisiin ja esineisiin, mahdollisuus rakastaa ja surra, oikeus oikeutettuun suuttumukseen, mahdollisuus tuntea ilman pelkoa.

Inhimilliset toimintamahdollisuudet (Nussbaum 2006)

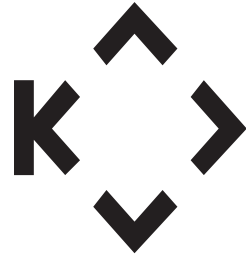
1. Käytännön järki (*Practical Reason*). Mahdollisuus muodostaa käsitys hyvästä ja arvioida omia elämän suunnitelmiaan.
2. Yhteisyys (*Affiliation*). Mahdollisuus elää toisten ihmisten kanssa, kiintyä heihin ja osallistua sosiaaliseen elämään.
3. Toiset lajit (*Other Species*). Mahdollisuus elää yhteydessä luontoon (muut eläimet, kasvit).
4. Leikki ja vapaa-aika (*Play*). Mahdollisuus nauraa, leikkiä ja nauttia vapaa-ajan aktiviteeteistä.
5. Vaikuttaminen omaan ympäristöön (*Control over One's Environment*). Mahdollisuus osallistua omaan elämään vaikuttaviin päätöksiin. Mahdollisuus omistusoikeuteen muiden ihmisten tavoin. Mahdollisuus hakea töitä tasavertaisesti muiden kanssa.

Henkilökohtaisen budjetoinnin periaatteet

- ◆ Tunnustaa henkilön oikeudet
- ◆ Arvostaa henkilön näkemyksiä
- ◆ Ymmärtää henkilöä
- ◆ Luottaa henkilöön
- ◆ Tekee käytössä olevat resurssit läpinäkyviksi

Haluamme olla mukana tekemässä suomalaisia henkilökohtaisen budjetoinnin pilotteja!

**Kehitysvamma-
liitto**